

PA6297

A3

1826

FONDO BIBLIOTECA PUBLICA
DEL ESTADO DE NUEVO LEON

M. T. CICERONIS
EPISTOLARUM
AD LENTULUM.
LIBER PRIMUS.

ARGUMENTUM EPISTOLÆ.

P. Cornelio Lentulo Spintheri, gentis patriciæ, Ciliciam proconsulari imperio administranti, scribit Cicero de officio suo erga ipsum in curanda regis Ptolomei reductione: deinde quia rem non perficiat, excusationem affert. Est autem excusatio multiplex: et quia rex ipse à Pompejo restitui cupiat, et quia Pompejus idem cupere videatur, et quia consules totam rem odio habeant; postremo quia ipse, cum Lentulo debeat, auctoritatis in causa regia non satis habeat.

M. Cicero S. D. P. Lentulo procos.

Ego omni officio, ac potius pietate erga te, cæteris satisfacio omnibus; mihi ipse nunquam satisfacio: tanta enim magnitudo est tuorum erga me meritorum, ut quoniam tu, nisi perfectam rem, de me non conquiesci; ego, quia non idem in tua causa efficio, vitam mihi esse acerbam putem. In causa hæc sunt: Ammonius, regis legatus, aperte pecunia nos oppugnat; res agitur per eosdem creditores, per quos, cum tu aderas, agebatur. Re-

gis causa, si qui sunt, qui velint (qui pauci sunt) omnes rem ad Pompejum deferri volunt. Senatus religionis calumniam, non religione, sed malevolentia, et illius regiae largitionis invidia comprobabat. Pompejum et hortari, et orare, etiam liberius, accusare, et monere, ut magnam infamiam fugiat, non desistimus; sed plane nec precibus nostris, nec monitionibus reliquit locum. Nam cum in sermone quotidiano, tum in senatu palam sic egit causam tuam, ut neque eloquentia majore quisquam, neque gravitate, neque studio, neque contentione agere potuerit, cum summa testificatione tuorum in se officiorum, et amoris erga te sui. Marcellinum tibi esse iratum scis. Is, hac regia causa excepta, caeteris in rebus se acerrimum tui defensorem fore ostendit. Quod dat, accipimus: quod instituit referre de religione, et saepe jam retulit, ab eo deduci non potest. Res ante idus acta sic est: nam haec idibus mane scripsi. Hortensii, et mea, et Luculi sententia cedit religioni de exercitu (teneri enim res aliter non potest) sed ex illo S. C., quod, te referente, factum est, tibi decernit, ut regem reducas, quod commode reip. facere possis; ut exercitum religio tollat, te auctorem senatus retineat. Crassus tres legatos decernit: nec excludit Pompejum; censet enim etiam ex iis, qui cum imperio sunt: Bibulus tres legatos ex iis qui privati sunt. Huic assentiuntur reliqui consulares, praeter Servilium, qui omnino reduci negat oportere: et Volcatium, qui, Lupo referente, Pompejo decernit; et Afranium, qui assentitur Volcatio: quae res auget suspitionem Pompeii voluntatis; nam animadvertebatur Pompeii familia-

res assentire Volcatio. Laboratur vehementer; inclinata res est. Libonis et Hypsaei non obscura concursatio et contentio, omniumque Pompeii familiarium studium, in eam opinionem rem adduxerunt, ut Pompejus cupere videatur; cui qui nolunt, iidem tibi, quod eum ornasti, non sunt amici. Nos in causa auctoritatem eo minorem habemus, quod tibi debemus. Gratiam autem nostram extinguit hominum suspicio, quod Pompejo se gratificari putant. Ut in rebus multo ante quam profectus est, ab ipso rege, et ab intimis, ac domesticis Pompeii clam exulceratis; deinde palam a consularibus exagitatis, et in summam invidiam adductis, ita versamur. Nostram in te fidem omnes, amorem tui absentis, praesentes cognoscent. Si esset in iis fides, in quibus summa esse debebat, non laboraremus. Vale.

ARGUMENTUM.

Scribit, quid actum sit in senatu, de causa regia ostendit, de Pompejo se bene sperare, ab ejus familiaribus timere; tribuni pl. ne quid moliri contra possint, provisum esse.

Cicero S. D. Lentulo.

Idibus Jan. in senatu nihil est confectum, propterea quod dies magna ex parte consumptus est altercatione Lentuli Cos. et Caninii tribuni pl. Eo die nos quoque multa verba fecimus, maximeque visi sumus senatum commemoratione tuae voluntatis erga illum ordinem commovere. Itaque postridi placuit, ut breviter sententias diceremus; videbatur enim reconciliata nobis voluntas senatus

esse: quod cùm dicendo, tùm singulis appellandis, rogandisque perspexeram. Itaque cum sententia prima Bibuli pronuntiata esset, ut tres legati regem reducerent; secunda Hortensii, ut tu sine exercitu reduceres; tertia Volcatii, ut Pompejus reduceret: postulatum est, ut Bibuli sententia divideretur; quatenus de religione dicebat, cui quidem rei jam obsisti non poterat, Bibulo assensum est: de tribus legatis frequentes ierunt in alia omnia. Proxima erat Hortensii sententia, cum Lupus tribunus pl. quod ipse de Pompejo retulisset, intendere cœpit, ante se oportere discessionem facere, quàm consules. Ejus orationi vehementer ab omnibus reclamatum est: erat enim et iniqua, et nova. Consules neque concedebant, neque valdè repugnabant: diem consumi volebant: id quod est factum. Perspiciebant enim in Hortensii sententiam multis partibus plures ituros: quamquàm apertè Volcatio assentirentur. Multi rogabantur, atque id ipsum consulibus invitis: nam ii Bibuli sententiam valere cupierunt. Hac controversiâ usque ad noctem ducta, senatus est dimissus; et ego eo die casu apud Pompejum cœnavi: nactusque tempus hoc magis idoneum, quàm unquam antea, quòd post tuum discessum is dies primus honestissimus nobis fuerat in senatu, ita sum cum illo locutus, ut mihi viderer animum hominis ab omni alia cogitatione ad tuam dignitatem tuendam traducere. Quem ego ipsum cum audio, prorsus eum libero omni suspitione cupiditatis; cum autem ejus familiares omnium ordinum video, perspicio id quod jam omnibus est apertum, totam rem istam jam pridem à certis hominibus, non invito rege ipso, consilia-

riisque ejus, esse corruptam. Hæc scripsi ad xvi. Kal. Febr. ante lucem, eo die senatus erat futurus. Nos in senatu, quemadmodum spero, dignitatem nostram, ut potest in tanta hominum perfidia et iniquitate, retinebimus. Quod ad popularem rationem attinet, hoc videmur esse consecuti, ut ne quid agi cum populo aut salvis auspiciis, aut salvis legibus, aut denique sine vi possit. De his rebus pridem quàm hæc scripsi, senatus auctoritas gravissima intercessit: cui cum Cato et Caninius intercessissent, tamèn est perscripta; eam ad te missam esse arbitror. De cæteris rebus, quidquid erit actum, scribam ad te: et ut quam rectissimè agantur omnia mea cura, opera, diligentia, gratia providebo. Vale.

ARGUMENTUM.

Commendat A. Trebonium, amicum suum splendidum equitem romanum. Hujus autem generis epistolarum quatuor partes solent esse: ut amicum nostrum ostendamus eum, quem commendemus: ut bonum, et dignum qui commendetur: ut aequitatem rei de qua scribimus: denique ut eum beneficii memorem futurum, simulque nos ipsos significemus, quæ in hac epistola non plane omnia sunt expressa.

Cicero S. D. Lentulo.

Aulo Trebonio, qui in tua provincia magna negotia, et ampla, et expedita habet, multos annos utor valdè familiaritèr. Is cùm antea sempèr et suo splendore, et nostrâ, cæterorumque amicorum commendatione gratissimus in provincia fuit; tùm hoc tempore propter tuum in me amorem,

nostramque necessitudinem vehementer confidit, his meis litteris se apud te gratiosum fore; quæ ne spes eum fallat, vehementer te rogo: commendoque tibi ejus omnia negotia, libertos, procuratores, familiam: in primisque, ut, quæ T. Appius de ejus re decrevit, ea comprobet: omnibusque rebus eum ita tractes, ut intelligat meam commendationem non vulgarem fuisse. Vale.

ARGUMENTUM.

Laudat officium suum: tum subjungit de calumniis adversariorum, per quos steterit, quo minus res conficeretur. A senatu ostendit se bene sperare; sed eum habitum iri non nisi post multos dies; vim timet, postremo loco, senatum et populum bene sentire de Lentulo significat.

Cicero S. D. Lentulo.

Ad XVI. Kal. Febr. cum in senatu pulcherrime staretur, quod jam illam sententiam Bibuli de tribus legatis pridie ejus diei fregeramus; unumque certamen esset relictum, sententiam Volcatii; res ab adversariis nostris extracta est variis calumniis, causam enim frequenti senatu, in magna varietate, magnaque invidia eorum, qui ad te causam regiam aliud transferebant, obtinebamus. Eo die acerbum habuimus Curionem; Bibulum multo justiore, pæne etiam amicum. Caninius, et Cato negarunt se legem ullam ante comitia esse luros. Senatus haberi ante Kalend. Febr. per legem Pupiam, id quod scis, non potest; neque mense Febr. toto, nisi perfectis, aut rejectis legationibus. Hæc tamen opinio est populi R. à tuis invi-

dis, atque obtrectatoribus nomen inductum fictæ religionis, non tam ut te impedirent, quam ut ne quis, propter exercitus cupiditatem, Alexandriam vellet ire. Dignitatis autem tuæ nemo est, quin existimet habitam esse rationem à senatu; nemo est enim, qui nesciat, quo minus discessio feret, per adversarios tuos esse factum: qui nunc populi R. nomine, re autem vera sceleratissimo latrocinio, si quæ conabuntur agere: satis provisum est, ut ne quid salvis auspiciis, aut legibus, aut etiam sine vi agere possint. Ego neque de meo studio, neque de nonnullorum injuria scribendum mihi esse arbitror. Quid enim aut me ostentem, qui si vitam pro tua dignitate profundam, nullam partem videar tuorum meritorum assecutus? aut de aliorum injuriis quærar, quod sine summo dolore facere non possum? Ego tibi à vi, hac præsertim imbecillitate magistratum, præstare nihil possum: vi excepta, possum confirmare, te et senatus, et populi R. summo studio, amplitudinem tuam retenturum. Vale.

ARGUMENTUM.

Semper exorditur à commemoratione officii sui; subjungit de Catonis tribuni pleb. lege promulgata, ut Lentulus de Cilicia revocaretur; causam regiam à Pompejo depositam significat, quo majorem spem habere Lentulus debeat.

Cicero S. D. Lentulo.

Tametsi nihil mihi fuit optatius, quam ut primum abs te ipso, deinde à cæteris omnibus quam gratissimum erga te esse cognosceret: tamen affi-

cior summo dolore, ejusmodi tempora post tuam profectionem esse consecuta, ut et meam, et cæterorum erga te fidem, et benevolentiam absens experirere. Te videre, et sentire eandem fidem esse hominum in tua dignitate, quàm ego in mea salute sum expertus, ex tuis litteris intellexi. Nos cum maximè consilio, studio, labore, gratia, de causa regia niteremur; subito exorta est nefaria Catonis promulgatio, quæ nostra studia impediret, et animos à minore cura ad summum timorem traderet. Sed tamèn in ejusmodi rerum perturbatione, quamquam omnia sunt metuenda, nihil magis, quàm perfidiam, timemus: et Catoni quidem, (quoquomodo se res habeat) profecto resistimus. De Alexandrina re, causaque regia tantum habeo polliceri, me tibi absentem, tuisque præsentibus cumulatè satisfactorum. Sed vereor, ne aut eripiatur causa regia nobis, aut deseratur: quorum utrum minus velim, non facilè possum existimare; sed, si res coget, est quiddam tertium, quod neque Selicio, neque mihi displicebat: ut neque jacere regem pateremur, neque nobis repugnantibus, ad eum deferri, ad quem propè jam delatum existimatur. A nobis agentur omnia diligentè: ut nec, si quid obtineri poterit, non contendamus: nec, si quid non obtinuerimus, repulsi esse videamur. Tuæ sapientiæ, magnitudinisque animi est, omnem amplitudinem et dignitatem tuam in virtute, atque in rebus gestis tuis, atque in tua gravitate positam existimare: si quid de his rebus, quas tibi fortuna largita est, nonnullorum hominum perfidia detraxerit, id majori illis fraudi, quàm tibi futurum. A me nullum tempus præmittitur de

tuis rebus et agendi et cogitandi: utorque ad omnia Q. Selicio: neque enim prudentiorem quemquam ex tuis, neque fide majore esse judico, neque amantiorem tui. Hic quæ agantur, quæque acta sint, ea te ex litteris multorum, et nuntiis cognoscere arbitror: quæ autèm posita sunt in conjectura, quæque mihi videntur fore, ea puto tibi à me scribi oportere. Postea quàm Pompejus apud populum ad VIII. Idus Febr. cum pro Milone diceret, clamore, convitioque jactatus est, in senatuque à Catone asperè, et acerbè, omnium magno silentio, est accusatus; visus est mihi vehementer esse perturbatus; itaque Alexandrina causa, quæ nobis adhuc integra est, (nihil enim tibi detraxit senatus, nisi id, quod per eandem religionem dari alteri non potest) videtur ab illo planè esse deposita. Nunc id speramus, idque molimur, ut, cum rex intelligat, sese, id quod cogitabat, ut à Pompejo reducatur, assequi non posse, et nisi per te sit restitutus, desertum se, atque abjectum fore, proficiscatur ad te; quod sine ulla dubitatione, si Pompejus paulùm modò ostenderit sibi placere, faciet. Sed nosti hominis tarditatem et taciturnitatem; nos tamèn nihil quod ad eam rem pertineat, prætermittimus: cæteris injuriis, quæ propositæ sunt à Catone, facilè, ut spero, resistemus. Amicum ex consularibus neminem esse tibi video, præter Hortensium et Lucullum: cæteri sunt partim obscuriùs iniqui, partim non dissimulantè irati. Tu fac animo forti, magnoque sis, spesque fore, ut fractu impeto levissimi hominis, tuam pristinam dignitatem et gloriam consequare. Vale.

ARGUMENTUM.

Tota videtur esse consolatoria epistola; consolatur enim Lentulum ex comparatione temporum suorum, cum in exilium pulsus, ad extremum et patriam et dignitatem recuperarit: et brevis est epistola, quia Pollio ad Lentulum ibat omnia narraturus.

Cicero S. D. Lentulo.

Quæ gerantur, accipies ex Pollione, qui omnibus negotiis non interfuit solum, sed et præfuit. Me in summo dolore, quem in tuis rebus capio, maximè scilicèt consolatur spes, quòd valde suspicor fore, ut infringatur hominum improbitas et consiliis tuorum amicorum, et ipsa die, quæ debilitat cogitationes et inimicorum, et proditorum. Facilè secundo loco me consolatur recordatio meorum temporum, quorum imaginem video in rebus tuis; nam, etsi minore in re violatur tua dignitas, quàm mea salus afflicta sit; tamèn est tanta similitudo, ut sperem te mihi ignoscere, si ea non timuerim, quæ ne tu quidèm unquàm timenda duxisti. Sed præsta te eum, qui mihi à teneris, ut græci dicunt, unguiculis est cognitus. Illustrabit, mihi crede, tuam amplitudinem hominum injuria. A me omnia summa in te studia, officiaque expecta; non falam opinionem tuam. Vale.

ARGUMENTUM.

Lentuli litteris respondet: de Alexandrina re scribit, quid Pompejo, ipsique videatur: ut tamen totum illud consilium Lentuli sapientia permittat. Ad-

jungit de Milone et Clodio, de statu reip., de filie nuptiis.

Cicero S. D. Lentulo procos.

Legi tuas litteras; quibus gratum ad me scribis, tibi esse, quòd crebrò certior per me fias de omnibus rebus, et meam erga te benevolentiam facilè perspicias. Quorum alterum mihi, ut te plurimùm diligam, facere necesse est, si volo is esse, quem tu me esse voluisti: alterum facio libentè, ut quoniam intervallo locorum, et temporum disjuncti sumus, per litteras tecum quam sæpissimè colloquar; quod si rarius fiet, quam tu expectabis, id erit causæ, quòd non ejus generis meæ litteræ sunt, ut eas audeam temerè committere. Quotiès mihi certorum hominum potestas erit, quibus rectè dem, non prætermittam. Quod scire vis, qua quisque in te fide sit, et voluntate, difficile dictu est de singulis; illud unum audeo, quod antea tibi sæpè significavit, nunc quoquè, te perspectâ, et cognita, scribere: vehementèr quosdam homines, et eos maximè, qui te et maximè debuerunt, et plurimùm juvare potuerunt, invidisse dignitati tuæ: simillimamque in re dissimili, tui temporis nunc, et nostri quondam fuisse rationem: ut, quos tu reipub. causa læseras, palam te oppugnarent: quorum auctoritatem, dignitatem, voluntatemque defenderas, non tam memores essent virtutis tuæ, quam laudis inimici. Quo quidèm tempore, ut perscripsi ad te antea, cognovi Hortensium percupidum tui, studiosum Lucillum, ex magistratibus autèm L. Racilius et fide et animo in te singulari; nam nostra propugnatio, ac defensio dig-

nitatis tuæ, propter magnitudinem beneficii tui, fortasse plerisque officii majorem auctoritatem habere videatur, quam sententiæ. Præterea quidè de consularibus nemini possunt aut studii ergà te, aut officii, aut amici animi esse testis. Etenim Pompejum, qui mecum sæpissimè non solùm à me provocatus, sed etiam sua sponte de te communicare solet, scis temporibus illis non sæpè in senatu fuisse, cui quidè litteræ tuæ, quas proximè miseras, quod facilè intellexerint, perjucundæ fuerunt. Mihi quidè humanitas tua, vel summa potius sapientia, non jucunda solùm, sed etiam admirabilis visa est, virum enim excellentem, et tibi tua præstanti in eum liberalitate devinctum, non nihil suspicantem, proptèr aliquorum opinionem suæ cupiditatis te ab se abalienatum, illa epistola retinisti; qui mihi cum sempè tuæ laudi favere visus est, etiam ipso suspiciosissimo tempore Caninianò: tum verò, lectis tuis litteris perspectus est à me, toto animo de te, ac de tuis ornamentis, et commodis cogitare. Quarè ea, quæ scribam, sic habeto, me, cum illo re sæpè communicata, de illius ad te sententia atque auctoritate scribere: quoniàm S. C. nullum extat, quo reductio regis Alexandrini tibi adempta sit; eaque, quæ de ea scripta est, auctoritas, cui scis intercessum esse, ut ne quis omninò regem reduceret, tantam vim habet, ut magis iratorum hominum studium, quàm constantis senatus consultum, esse videatur: te perspicere posse, qui Ciliciam, Cyprumque teneas, quid efficere, et quid consequi possis: et si res facultatem habitura videatur, ut Alexandriam, atque Ægyptum tenere possis; esse et tuæ, et nos-

tri imperii dignitatis, Ptolemaide, aut aliquo propinquo loco rege collocato, te cum classe, atque exercitu proficisci Alexandriam, ut, cum eam pace, præsidisque firmâris, Ptolomæus redeat in regnum: ita fore, ut per te restituatur, quemadmodùm senatus initio censuit; et sine multitudine reducatur, quemadmodùm homines religiosi Sibyllæ placere dixerunt. Sed hæc sententia sic et illi et nobis probabatur, ut ex eventu homines de tuo consilio existimatos videremus: si cecidisset, ut volumus, et optamus, omnes te et sapientèr, et fortitèr; sin aliquid esset offensum, eosdem illos et cupidè, et temerè fecisse, dicturos. Quarè, quid assequi possis, non tam facilè est nobis, quam tibi, cujus propè in conspectu Ægyptus est, judicare. Nos quidè hoc sentimus, si exploratum tibi sit, posse te illius regni potiri, non esse cunctandum; sin dubium, non esse conandum. Illud tibi affirmo, si rem istam ex sententia gesseris, fore ut absens à multis, cum redieris, ab omnibus collaudere; offensionem esse periculosam proptèr interpositam auctoritatem, religionemque video; sed ego te ut ad certam laudem adhortor, sic à dimicatione deterreo: redeoque ad illud, quod initio scripsi, totius facti tui judicium non tam ex consilio tuo, quàm ex eventu homines esse facturos. Quòd si hæc ratio rei gerendæ periculosa tibi videbitur; placebat illud, ut si rex amicis tuis, qui per provinciam imperii tui pecunias ei credidissent, fidem suam præstitisset, et auxiliis eum tuis, et copiis adjuvares: eam esse naturam, et rationem provinciæ tuæ, ut illius reditum, vel adjuvando confirmares, vel negligendo impedires. In

hac ratione quid res, quid causa, quid tempus ferat, tu facillimè, optimèque perspicias: quid nobis placuisset, ex me potissimùm putavi te scire oportere. Quod mihi de nostro statu, de Milonis familiaritate, de levitate, et imbecillitate Clodii gratularis, minimè miramur, te tuis, ut egregium artificem, præclaris operibus lætari, quamquàm est incredibilis hominum perversitas, (gravioe enim verbo uti non libet) qui nos, quos favendo in communi causa retinere potuerunt, invidendo abalienarunt: quorum malevolentissimis obrectationibus nos scito de vetere illa nostra, diuturnaque sententia propè jam esse depulsos: non nos quidem, ut nostræ dignitatis simus obliti, sed ut habeamus rationem aliquandò etiam salutis; poterat utrumque præclarè, si esset fides, si gravitas in hominibus consularibus; sed tanta est in plerisque levitas, ut eos non tam constantiam in rep. nostra delectet, quàm splendor offendat. Quod eo liberius ad te scribo, quòd tu non solum temporibus his, quæ per te sum adeptus, sed et jam olim nascenti propè nostræ laudi, dignitati, virtutique præfuisisti: simulque quod video, non ut antehac putabam, novitati esse invisum meæ, in te enim homine omnium nobilissimo similia invidorum vitia perspexi: quem tamèn illi esse in principibus facile sunt passi, evolare altius certè noluerunt. Gaudeo tuam dissimilem fuisse fortunam. Multum enim interest, utrum laus imminuatur, an salus deseratur. Me meæ tamen ne nimis pœniteret, tua virtute perfectum est; curasti enim, ut plus additum ad memoriam nominis nostri, quam demptum de fortuna videretur. Te verò moneo cum benefi-

ciis tuis, tum amore incitatus meo, ut omnem gloriam, ad quam à pueritia inflammatus fuisti omnia curâ atque industriâ consequare: magnitudinemque animi tui, quam ego semper sum admiratus, semperque amavi, ne unquam inflectas cuiusquam invidia; magna est hominum opinio de te, magna commendatio liberalitatis, magna memoria consularis tui. Hæc profectò vides, quantò expressiora, quantòque illustriora futura sint, cum aliquantum ex provincia, atque ex imperio laudis accesserit: quamquàm te ita gerere volo, quæ per exercitum, atque imperium gerenda sunt, ut hæc multò antè meditere: huc te pares, hæc cogites, ad hæc te exerceas; sentiasque id, quod quia semper sperasti, non dubito quin adeptus intelligas, te facillimè posse obtinere summum atque altissimum gradum civitatis. Quæ quidem mea cohortatio ne tibi inanis, aut sine causa suscepta videatur, illa me ratio movit, ut te ex nostris civitatis communibus admonendum putarem, ut considerares in omni reliqua vita, quibus crederes, quos caveres. Quod scribis te velle scire, qui sit reip. status: summa dissensio est, sed contentio dispar. Nam qui plus opibus, armis, potentia valent, profecisse tantum mihi videntur stultitia, et inconstantia adversariorum, ut jam etiam auctoritate plus valerent. Itaque perpaucis adversantibus, omnia quæ ne per populum quidem sine seditione se assequi posse arbitrabantur, per senatum consecuti sunt: nam et stipendium Cæsari decretum est, et decem legati: et ne lege Sempromia succederetur, facile perfectum est; quod ego ad te brevius scribo, quia me status hic rei-

pub. non delectat: scribo tamèn ut te admo-
neam, quod ipse litteris omnibus à pueritia dedi-
tus, experiendo tamèn magis, quàm discen-
do, cognovi, tu rebus tuis integris discas, ne-
que salutis nostræ rationem habendam nobis esse
sine dignitate, neque dignitatis sine salute. Quod
mihi de filia, et de Crassipede gratularis, ag-
nosco humanitatem tuam: optoque, et spero
nobis hanc conjunctionem voluptati fore. Len-
tulum nostrum, eximia spe, summæ virtutis
adolescentem, cum cæteris artibus, quibus stu-
disti semper ipse, tum in primis imitatione tui
fac erudias; nulla enim erit, hac præstantior dis-
ciplina. Quem nos, et quia tuus, et quia te dig-
nus est filius, et quia nos diligit, semperque di-
lexit, in primis amamus, charumque habemus.
Vale.

ARGUMENTUM.

*Tota est epistola contra mores immutatos: et hoc
artificiose, ut intelligat Lentulus, jam sibi nihil
sperandum de rege reducendo.*

Cicero S. D. Lentulo Procos.

De omnibus rebus, quæ ad te pertinent, quid
actum, quid constitutum sit, quid Pompejus susce-
perit, optimè ex Emplatorio cognosces; qui non
solum interfuit his rebus, sed etiam præfuit: ne-
que ullum officium erga te hominis amantissimi,
prudentissimi, diligentissimi prætermisit. Ex eodem
de toto statu rerum communium cognosces: quæ
quales sint, non facilè est scribere; sunt quidèm
certè in amicorum nostrorum potestate, atque ita,
ut nullam mutationem unquam hac hominum æta-

te habitura res esse videatur. Ego quidèm, ut de-
beo, et ut tutè mihi præcepisti, et ut me pietas, uti-
litasque cogit, me ad ejus rationes adjungo, quem
tu in meis rationibus tibi esse adjungendum putas-
ti; sed te non præterit, quam sit difficilè sensum
in republ. præsertim rectum, et confirmatum, de-
ponere. Verumtamèn ipse me conformo ad ejus vo-
luntatem, à quo honestè dissentire non possum:
neque id facio, ut forsitan quibusdam videor, si-
mulatione; tantùm enim animi inductio, et me-
herculè amor erga Pompejum apud me valet, ut,
quæ illi utilia sunt, et quæ ille vult, ea mihi om-
nia jam et recta, et vera videantur. Neque, ut
ego arbitror, errarent ne adversarii quidem ejus,
si cum pares esse non possent, pugnare desisterent.
Me quidèm etiam illa res consolatur, quòd ego is
sum, cui vel maximè concedant omnes, ut vel ea
defendam, quæ Pompejus velit; vel taceam; vel
etiam, id quod mihi maximè lubet, ad nostra me
studia referam litterarum. Quod profectò faciam,
si mihi per ejusdem amicitiam licebit: quæ enim
proposita fuerant nobis, cum et honoribus amplis-
simis, et laboribus maximis perfuncti essemus,
dignitas in sententiis dicendis, libertas in republ.
capessenda, ea sublata totà: sed nec mihi magis,
quàm omnibus; nam aut assentiendum est, nulla
cum gravitate paucis, aut frustrà dissentiendum.
Hæc ego ad te ob eam causam maximè scribo, ut
jam de tua quoque ratione meditere. Commutata
tota ratio est senatus, judiciorum, rei totius pu-
blicæ. Otium nobis exoptandum est: quod ii, qui
potiuntur rerum, præstaturi videntur, si quidèm
homines patientiùs eorum potentiam ferre potue-